

Το θρυλικό

Γεφύρι της Άρτας

Ο ΑΡΑΧΘΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
Ερατοσθένους 6 – Κ. Ηλιούπολη – Τ.Κ. 163 41 – ΤΗΛ. 210.99.21.292 – FAX.210.99.61.787 • E-Mail: antoniouxr@tee.gr
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΧΡΟΝΟΣ 48ος - Αρ. φύλλου 229 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2025 • Τιμή Φύλλου: 5.00 €

Η εφημερίδα που ένωσε

Γέφυρα
Τζαρή

το Ξεροβοΐνι με τα Τζουμέρκα

Άνοιξη στα Τζουμέρκα

Άποψη του Αράχθου από το Κρουονέρι (φωτο: Μαίρη Μήτσου)

Έρχεται ο νέος αυτοκινητόδρομος που θα ενώσει την Ελλάδα με την Αλβανία - Πότε θα είναι έτοιμος

Ο νέος οδικός άξονας εγκαινιάζει ένα νέο κεφάλαιο για την Ήπειρο και τη Δυτική Ελλάδα, διασφαλίζοντας ευκολότερες μετακινήσεις και νέες αναπτυξιακές προοπτικές. Σε τροχιά υλοποίησης έχει περάσει από τα τέλη του 2024 ο οδικός άξονας Ιωάννινα - Κακαβιά, ένα έργο που μέχρι να στηθεί στη γραμμή της εκκίνησης, μέσω της υπογραφής της σύμβασης, ταλαιπωρήθηκε για περισσότερο από 15 χρόνια.

πει να ασχοληθεί κάποτε και με την παράκαμψη του Αμμοτόπου; Για να μην ταλαιπωρούμε-

στε μέσα στα στενά δρομάκια του χωριού για να βγούμε στην Ιονία οδό;

ΣΣ: Μήπως η Περιφέρεια πρέ-

Μίνι Αργαλειός στο Μουσείο μας

Βρέθηκε ο Δωρητής!
Είναι ο Χρήστος Τσιορβόπουλος, σύζυγος της Χριστίνας Ιωάννη Δήμου από τη Φτέρη. Ευχαριστούμε θερμά...

Καθυστερούν τα έργα στα Λαγκάδια προς Ρέμα Καπρούτσου και Αηλιά
Η παράταση έληξε στις 24-4-25 και ουδεμία εργασία ολοκληρώθηκε (τριγωνική τάφρος - Σωληνωτά - Ασφαλτόστρωση). Θα δοθεί και άλλη παράταση με Αναθεώρηση;

Ο εορτασμός των Θεοφανείων στη γέφυρα Τζαρή

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα έγινε και εφέτος η τελετή του αγιασμού των υδάτων στον Άραχθο ποταμό στη γέφυρα Τζαρή, στα Τζουμέρκα.

Ο καλός καιρός ευνόησε ώστε η συμμετοχή του κόσμου να είναι πολύ μεγάλη. Διοργανώθηκε από τον Σύλλογο Κεντρικών Τζουμέρκων "ΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ" σε συνεργασία με τους Συλλόγους: Απανταχού Ραμιωτών "Η ΡΑΜΙΑ", Εξωραϊστικό Σύλλογο Σκούπας "Η ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ", Κεντρικιωτών, Κρουονερίου και Ροδαυγής!
Η εκδήλωση ήταν υπό την αιγίδα του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων. Μετά την κατάδυση του Σταυρού, ο πρόεδρος του Συλλόγου Κεντρικών Τζουμέρκων, παιδίατρος Αντώνης Κοντός αφού ευχήθηκε σε όλους Χρόνια Πολλά και Καλή Χρονιά είπε:

«Καλώς ανταμωθήκαμε και φέτος εδώ στην γέφυρα Τζαρή, στον αγιασμό των υδάτων. Στον αγιασμό του Αράχθου, για

να τον προστατεύει ο θεός από αυτούς που θέλουν να τον καταστρέψουν κάνοντας και άλλα φράγματα. Με τον μεγάλο αγώνα που όλοι μας κάναμε, αποτρέψαμε να γίνει ένα ακόμα μεγάλο φράγμα στον Άραχθο, που θα τον μετέτρεπε σε ένα ξερολάγκαδο αφού εδώ κάτω από τη γέφυρα Τζαρή δεν θα περνούσε νερό, αλλά δύο τεράστιοι σωλήνες που θα μετέφεραν το νερό από τον Άγιο Νικόλαο στον οικισμό της Φτέρης, όπου θα ήταν το εργοστάσιο της παραγωγής του ηλεκτρικού ρεύματος! Δυστυχώς όμως βλέπουμε πως δεν θα ησυχάσουμε από τους κερδοσκόπους που θέλουν να καταστρέψουν την πανέμορφη περιοχή μας με πάρα πολλά φράγματα. Θέλουν να κάνουν φράγματα όχι μόνον στον Άραχθο αλλά σε κάθε ρέμα και σε κάθε λαγκάδι! Δεν είμαστε κατά των

φραγμάτων, αλλά κατά της κατασκευής των ανεξέλεγκτων φραγμάτων, και ανεξέλεγκτων ανεμογεννητριών, χωρίς κανέναν προγραμματισμό! Θα πρέπει να γίνει εδώ και τώρα η χωροταξική μελέτη που να καθορίζει πού και πόσα φράγματα και πάρκα με ανεμογεννήτριες μπορούν να γίνουν στην περιοχή μας!

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους βοήθησαν για να γίνει η σημερινή εκδήλωση: Τους σεβαστούς ιερείς που τέλεσαν τον αγιασμό των υδάτων! Τα παιδιά της εταιρείας του rafting "ALPINE

ZONE" που ανέσυραν τον σταυρό από τα παγωμένα νερά του Αράχθου! Τον Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων, που πάντα θέτει την εκδήλωση αυτή υπό την αιγίδα του.»
Στη συνέχεια, χαιρετισμό απηύθυναν ο Δήμαρχος του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων κ. Χρήστος Χασιάκος, ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Βασίλης Ψαθάς, οι δημοτικοί σύμβουλοι κ. Γιώργος Αθανασούλας και Ερασμία Ζαβιτσάνου, καθώς και ο πρώην βουλευτής κ. Χρήστος Γκόκας.
Οι ιερείς φόρεσαν σταυρουδάκια στο πλήρωμα της βάρκας του Rafting που ανέσυραν τον Σταυρό! Στους παρευρισκόμενους προσφέρθηκαν τσίπουρο και τσιπουρομεζέδες.
Για το Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΚΟΡΟΣ
ΣΣ: Στην ομιλία του ο κ.Κοντός επανέλαβε το θέμα της παράκαμψης του Αμμοτόπου για να έχουν άμεση πρόσβαση στην Ιονία οδό 100 και πλέον χωριά και οικισμοί της περιοχής Ξηροβουνίου και Τζουμέρκων.

«Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΡΤΑΣ

Ερατοσθένους 6, Κ. Ηλιούπολη 163 41
E-Mail: antoniouxr@tee.gr
Τηλ.: 210 9921292 - Fax: 2109961787

ΧΡΟΝΟΣ 47ος - Αρ. φύλλου 229
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2025

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΡΤΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ:

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου
Χρήστος Ι. Αντωνίου
Τηλ.: 210 9921292
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΥΛΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ Κ.Α.Π.
Ερατοσθένους 6, Κ. Ηλιούπολη 163 41
Email : antoniouxr@tee.gr
FAX : 210. 99.61.787

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
Πρόεδρος: Χρήστος Ι. Αντωνίου
Τηλ.: 210 9921292

Αντιπρόεδρος: Βίκυ Αράπη-Καραγιάννη
τηλ.: 697.20.90.800

Γεν. Γραμματέας: Γεώργιος Κ. Γιώτης
τηλ.: 693.24.26.893

Ταμίας: Αριστοτέλης Μπαττζώκας
τηλ.: 6932587337

Ειδικός Γραμματέας: Νίκη Νικολάου-Αράπη
τηλ.: 6944275018

Δημόσιες Σχέσεις:
Βασιλική Παν. Καλλιμογιάννη, Τηλ.: 6980540462
Λεωνίδας Χ. Τατσής, τηλ.: 6944298860

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση:
Λήδα Σούτα, τηλ.: 210-8656505

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ: GR85 0172 0770 0050 7703 4530 131

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ/ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	2685 360217
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΥ	
ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ-ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ	2685 360213
ΥΔΡΕΥΣΗ-ΟΔΟΠΟΪΑ	2685 360212
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	2685 360214
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	2685 360225
ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟ	2685 360217

ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙ	
ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ	26850 22221-3
ΕΛΤΑ&ΤΑΧ.ΤΑΜ/ΡΙΟ	26850 22216
ΟΤΕ	26850 22212
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ	26850 22288
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ	26850 22584, 22224, 22243
ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	26850 22615
ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ & ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΕΙΟ	26850 22644, 6972 194054
ΚΤΕΛ ΑΡΤΑΣ	26810 27348 210-5133139
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ	
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΑΣ	26810 28030
RAFTING-VIA NATURA (ΓΕΦΥΡΑ ΠΛΑΚΑΣ)	26850 31200 6972 223574 6979 419773
ΙΕΡΕΑΣ ΧΩΡΙΟΥ	
ΜΑΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ	6946153141

ΚΑΦΕΝΕΙΑ & ΤΑΒΕΡΝΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
• ΒΑΘΥΚΑΜΠΟΣ

• ΚΡΥΟΝΕΡΙ	
ΣΦΗΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	26850 71965
• ΝΑΖΑΙΟΙ	
ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	26850 71391
ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	26850 71247
• ΦΤΕΡΗ	
ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	6934 292710

TAXI	
• ΚΥΨΕΛΗ	
ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	26850 71328, 6972756998
• ΡΟΔΑΥΓΗ	
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ	26830 71385, 6944513727
ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	6976756826
ΚΟΡΔΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	6974817606

ΜΥΛΟΣ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ
ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΒΟΛΑΣ 6979 519620

Τιμή Φύλλου: 5,00 €

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Η Κωνσταντίνα Γιώτη, κόρη του Γεωργίου Γιώτη (γραμματέα του συλλόγου μας) από τους Ναζαίους Κεντρικού και της Ελένης Στεφούδη, ολοκλήρωσε τις 5ετείς σπουδές της στην Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών και ορκίστηκε ως ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, με πτυχίο ισοδύναμο με MASTER. Ο Άραχθος εύχεται συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Έφυγε η αγαπημένη σύντροφος του Φτεριώτη ακτινολόγου Αριστοτέλη Αράπη. Εξαιρετική νομικός με καταβολές από την Κρήτη με οικογενειακή παράδοση στον νομικό και πολιτικό στίβο. Αγάπησε την Ήπειρο και ιδιαίτερα τη γενέθλια γη του συντρόφου της, τη Φτέρη, που συχνά επισκεπτόταν με τον αγαπημένο της Τέλη. Άφησε σε όλους μας μνήμες για την ανθρωπιά της, τη γλυκύτητά της, την καλοσύνη και τη δοτικότητα της. Παρουσία που άφησε σε όσους τη γνωρίσαμε και την αγαπήσαμε, το γλυκό και θετικό της στίγμα.

• Στις 26 Ιανουαρίου 2025 απεβίωσε στα Τρίκαλα ο Χρήστος Γιώτης (συνταξιούχος αξιωματικός) και η κηδεία του πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιανουαρίου 2025 στον ιερό ναό των Αγίων Αποστόλων στον Βαθύκαμπο Άρτας, όπου εψάλη η εξόδιος ακολουθία. Με το πέρας της εξόδιου ακολουθίας, ο εκλιπών ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο του Κρυονερίου.

Λίλα Μείμαράκη-Αράπη

Χρήστος Γιώτης

Η οικογένεια θα ήθελε να ευχαριστήσει όλους όσους παρευρέθηκαν και συμπαραστάθηκαν στο πένθος της. Θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη!

• Στις 15 Φεβρουαρίου 2025 απεβίωσε ο Γιάννης Μάνος από τον Βαθύκαμπο. Καλό του ταξίδι!

• Στις 4 Μαρτίου 2025 απεβίωσε στην Αθήνα η Πρεσβυτέρα Αντωνία Αντωνίου σύζυγος του Ιερέως Χρήστου Αντωνίου σε ηλικία 93 ετών. Η κηδεία έγινε την επομένη στο νεκροταφείο Κρυονερίου. Η οικογένειά της, συγγενείς, χωριανοί και φίλοι τη συνόδευσαν στην τελευταία της κατοικία δίπλα στον αείμνηστο σύζυγό της.

Αντωνία Αντωνίου

Τι να γράψω για σένα πολυαγαπημένη μανούλα μου... Τα λόγια είναι φτωχά και ειλικρινά δεν μπορώ να περιγράψω το μεγαλείο της ψυχής σου και την ανιδιοτελή αγάπη που πρόσφερες απλόχερα στην οικογένεια σου, στα παιδιά σου, στα εγγόνια σου και σε όλους τους φίλους σου.

να σου, στα παιδιά σου, στα εγγόνια σου και σε όλο τον κόσμο. Ένα σπίτι πάντα ανοιχτό για όλους και εσύ εκεί ακούραστη να προσφέρεις με αγάπη τα καλούδια σου και τα φιλέματα σου. Στάθηκες θράχος δίπλα στα παιδιά σου και στον σύζυγο σου δουλεύοντας όλη μέρα σκληρά για να μην μας λείψει τίποτα. «Αγία Γυναίκα» σε αποκαλούσαν και σε αποκαλούν φίλοι και συνεργάτες. Από το 2006 που έφυγε ο αείμνηστος πατέρας μου Ιερέας Χρήστος Αντωνίου και ήρθες στην Αθήνα, ακούραστη και με μεγάλη χαρά με ακολουθούσες κάθε μέρα στη δουλειά μου απ το πρωί μέχρι το θράδυ με όλη σου την αγάπη και την ενέργεια μέχρι την ημέρα που έφυγες. Δώσε - δώσε αγάπη και φιλέματα, αυτό μου έλεγες πάντα. Δεν άφηνες κανέναν πελάτη να φύγει χωρίς να πάρει το δωράκι από σένα και όλοι σε ευχαριστούσαν με σεβασμό και αγάπη. Μια μεγάλη αγκαλιά ο καλός ο λόγος και το χαμόγελο που δεν θα σθήσει ποτέ απ τα χείλη σου. Ήρθες σε αυτόν τον κόσμο έμεινες ορφανή από την μητέρα σου σε ηλικία δυο ετών, εσύ και τα αδέρφια σου. Σας μεγάλωσε ο παππούς με σεβασμό αγάπη και αξιοπρέπεια και κάνατε όλοι σας υπέροχες οικογένειες. Έφυγες πλήρης ημερών με τη φροντίδα και την αγάπη που σου άξιζε έχοντας κοντά σου τους αγαπημένους σου. Μας άφησες καλοσύνη, αγάπη, γενναιοδωρία, σεβασμό, αξιοπρέπεια και με λίγα λόγια ένα αποτύπωμα πολύ δυνατό και φωτεινό. Έγινες φυλαχτό και θα σε κουβαλάω πάντα στην ψυχή μου.

Μας λείπεις...
Η οικογένειά της επιθυμεί να ευχαριστήσει όλους όσους συμπαραστάθηκαν στο πένθος της. Θα την θυμόμαστε πάντα με αγάπη και σεβασμό.

• Το Σάββατο 12 Απριλίου 2025 απεβίωσε ο Χρήστος Λάζ. Φούκας. Ο Χρήστος γεννήθηκε στην Ανεμορράχη πριν από περίπου 92 χρόνια και μεγάλωσε σε πολυμελή οικογένεια μαζί με άλλα επτά αγαπημένα αδέρφια. Μετά την ενηλικίωση του, σταδιοδρόμησε στη Χωροφυλακή. Υπηρέτησε σε διάφορα μέρη της Ελλάδας μεταξύ των οποίων και το Αργίριο, όπου γνώρισε και παντρεύτηκε τη σύζυγό του, την αείμνηστη Ελένη Σαπλαούρα. Εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Αθήνα και απέκτησαν δύο γιους, τους Λάζαρο και Νικηφόρο. Ο Χρήστος έτρεφε μεγάλη αγάπη για το χωριό του την Ανεμορράχη και τους ανθρώπους του. Το ενδιαφέρον του εκδήλωνε έμπρακτα όλα τα χρόνια τόσο με τη συμμετοχή του στα κοινά, όσο και σε ατομικό επίπεδο με την προθυμία του να βοηθήσει τους συγχωριανούς του σε προσωπικά τους θέματα. Εξελέγη και υπηρέτησε επί σειρά ετών ως κοινοτικός σύμβουλος Ανεμορράχης. Στη συνέχεια προσέφερε ως πρόεδρος της Αδελφότητας Ανεμορραχιωτών « ο Άγιος Νικόλαος» Αθήνας. Ενδιαφέρθηκε και εργάστηκε τόσο για τα πρακτικά θέματα της κοινότητας, όσο και για τα πολιτιστικά και τη συνέχεια της παράδοσης του τόπου.

Χρήστος Λαζ. Φούκας

Η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε την Μεγάλη Τρίτη 15 Απριλίου στον ιερό ναό Αγίου Νικολάου Ανεμορράχης. Στην τελετή παρέστη πλήθος συγχωριανών, συγγενών και φίλων, συμπεριλαμβανομένου παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως του Δημάρχου

Κεντρικών Τζουμέρκων κ. Χ. Χασιάκου και του Αντιδημάρχου κ. Α. Γαλάνη, που θέλησαν να αποχαιρετήσουν τον φίλο τους και να τιμήσουν την προσφορά του. Στη μνήμη του εκλιπόντος, ο στενός φίλος και επί σειρά ετών συνεργάτης του ως τέως πρόεδρος της κοινότητας Ανεμορράχης, κ. Κων/νος Τριάντος προσέφερε χρηματικό ποσό για την αγιογράφηση του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Ανεμορράχης. Η οικογένεια ευχαριστεί θερμά όλους τους παραβρεθέντες για τη συμπαράστασή τους στην απώλειά της. Πατέρα και παππού μας Χρήστο, η μνήμη σου θα μένει ζωντανή στις καρδιές μας. Αναπαύσου εν ειρήνη. Τα παιδιά σου, Λάζαρος/Δήμητρα, Νικηφόρος/Ειρήνη και τα εγγόνια σου, Χρήστος και Ξένια.

Υ.Γ. Ο Λάζαρος και Νικηφόρος Φούκας προσφέρουν το ποσό των 100€ στην εφημερίδα του πολιτιστικού συλλόγου «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ» Κεντρικού εις μνήμην του εκλιπόντος πατέρα τους που συνείσφερε επί σειρά ετών στην επιμέλεια της στήλης των κοινωνικών.

Σημείωση συντάκτη/εκδότη: Ο Χρήστος υπήρξε συνεργάτης του συλλόγου στα κοινωνικά επί σειρά ετών καθώς και αντιπρόεδρος του Αράχθου. Ασχολήθηκε πολύ με τα κοινά και ιδιαίτερα για την ασφαλτόστρωση του δρόμου Ανεμορράχη-Κεντρικό, δυστυχώς όμως δεν πρόλαβε να δει ολοκληρωμένο το έργο. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους του.

• Απεβίωσε ο Μάνθος Μαργώνης σε ηλικία 89 ετών Τον θάνατό του δημοσίευσε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ο γιος του Νίκος. Αιώνια του η μνήμη.

Μάνθος Μαργώνης

• Απεβίωσε στην Αθήνα σε ηλικία 78 ετών η Τασία Γεωργίου Λαμπράκη. Δεν υπάρχουν πολλά λόγια να πει κανείς, διότι ήταν μια απλή, επαναστατική και εργατική γυναίκα και πολύ καλή στην οικογένειά της.

Τασία Λαμπράκη

• Στις 29 Μαρτίου 2025 έφυγε από τη ζωή στον Βαθύκαμπο Άρτας, η Δημητρούλα Γιώτη σε ηλικία 89 ετών. Η εξόδιος ακολουθία έγινε την επομένη στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων στον Βαθύκαμπο και η ταφή στο κοιμητήριο του Κρυονερίου. Ευχαριστούμε όλους όσους παραβρέθηκαν και συνόδευσαν τη λατρεμένη μας στην τελευταία της κατοικία. Ακόμη και όλους αυτούς που με λόγια παρηγοριάς και αγάπης στο πρόσωπό της μας τηλεφώνησαν. Θα σε θυμόμαστε με αγάπη και σεβασμό για πάντα, ο καθένας με τον δικό του τρόπο, γιατί το αξίζεις. Θα μας λείπεις για πάντα γλυκιά μας και λατρεμένη μας, θα λείπεις στα παιδιά σου, στα εγγόνια σου, στα δισέγγονά σου και σε όλους αυτούς που σε αγάπησαν και σε εκτίμησαν γι' αυτό που ήσουν.

Δημητρούλα Γιώτη

ΣΣ Η Δημητρούλα Γιώτη έχει χαρακτηριστεί από πολλούς σύγχρονη ηρωίδα για την προσφορά της.

Ο Άραχθος εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια για όλους τους εκλιπόντες.

Η ΜΑΝΑ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ ΜΑΣ ΚΙ΄ ΟΛΩΝ... ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΗΣ!

Είσαι η πρώτη μάνα μας, μας έδωσες το φως μας όσα, ό,τι κι΄ αν κάνουμε, τα βλέπουμε εμπρός μας **εσύ μας δίνεις τη χαρά, μας παίρνεις κάθε λύπη** πάντα γεμίζεις τις ψυχές, ό,τι απ΄ αυτές μας λείπει **σκύβεις μπροστά μας ταπεινά, το γέλιο μας γυρεύεις** δίπλα σου, πάνω, κάτω σου, όλους μας μάς λατρεύεις.

Γύρω μας δένδρα, τα βουνά, ποτάμια μάς δροσίζουν τόσα πουλιά πανέμορφα, πάνω μας φτερουγίζουν **απ΄ τις πλαγιές μάς στέλνουνε μηνύματα τ΄ αηδόνια** ακόμα για τις νύκτες μας, έσπειρες τα τριζόνια οι θάλασσες, οι ρεματιές, οι ωραίοι καταρράκτες **χιλιάδες πόσα γύρω μας, δικά μας δίχως φράχτες.**

Αμέτρητα τα χρόνια σου, τα πάντα μας χαρίζει **μυρμήγκια μέχρι φάλαινες, τα πάντα εσύ φροντίζει** όλα για σένα ισάξια, σ΄ ατέλειωτη πορεία **στο εργαστήριο τα ΄φτιαξες, μάνα σου η σοφία** κόρη του Παντογνώστη μας, Θεός είν΄ τ΄ όνομά του **Αυτός με τα ατσάλινα, τ΄ ατσάλινα φτερά του!**

Ρίχνεις βροχές τριγύρω μας, μ΄ αυτές ποτάμια, βρύσες ρυάκια, όλα τρέχουνε, πάνω τους τόσες κίσσες **να, τα Τζουμέρκα απέναντι, πανέμορφα, η μορφή σου είναι απ΄ τα ωραιότερα, σαν σπάνιο παιδί σου** εκεί οι Βλάχοι είχανε τόσα πολλά κοπάδια **καμιά πλαγιά τους πράσινη, δεν ήταν τότε άδεια.** Οι πέρδικες να τραγουδούν, να κελαηδούν τ΄ αηδόνια **σταυραετοί επάνω τους, να φτερουγίζουν χρόνια.**

Έπλεξες τόση ομορφιά, με τα χρυσά σου χέρια είσαι στ΄ αλήθεια απέραντη, παντού σ΄ όλα τ΄ αστέρια θα,΄χουν να λένε όλοι τους, στο σύμπαν αν προσέξεις **για τα γνωστά Τζουμέρκα μας, για τις ωραίες πλέξεις** οι Σταυραετοί πανέμορφοι, πετούν με τα φτερά σου **ο Άραχθος πανέμορφος, όλα αυτά παιδιά σου!**

Πολλοί ασχοληθήκανε, φιλόσοφοι και άλλοι ψάχνοντας για τις ρίζες μας, σ΄ αυτή την παραζάλη **ένας Σωκράτης φώναξε: «εν οίδα ότι ουδέν οίδα»** φράση σοφή που έλαμψε, σωστή ηλιαχτίδα τόσο μικρή πεντά-λεξη, η πιο σοφή μας φράση **«τα πάντα εν σοφία εποίησε», κι΄ αυτή σε άλλη... φάση.**

Όλα τα τόσα ζωντανά, ζώα, φυτά, ποτάμια ακόμα κι΄ όσα στέκονται, όρθια τα καλάμια **ίσως προβληματίζονται, ποιοι τάχουνε γεννήσει** πολλά απ΄ αυτά υποκλίνονται σε ποιον; Σε σένα **Φ Υ Ξ Η.** Ενώ είσαι πάντα δίπλα μας, δεν ξέρουμε την πλέξη ελπίζουμε με τον καιρό, τις γνώσεις σου να βρέξεις!

Έλα, σε χρειαζόμαστε, έλα από τ΄ αστέρια την αγκαλιά σου θέλουμε στα δυο ζεστά σου χέρια **σε ξέρουμε, σε ξέρουμε, μα ζούμε μακριά σου** από τις πόλεις πάρε μας στην πράσινη αγκαλιά σου έλα, να σ΄ απολαύσουμε, να βάλεις κάποια τάξη **να πλέξεις κάποια όνειρα, αυτά να γίνουν πράξη.**

Τετράτροχα αμέτρητα, τρέχουνε στην ποδιά σου κι΄ όμως εσύ ανέχεσαι, ακόμα τα παιδιά σου **η μόλυνση απ΄ τα καύσιμα έφθασε στο φεγγάρι** αρχίσαν να ξεραίνονται τα δένδρα, το χορτάρι. Φάνηκε τώρα η αλλαγή, ριζωσε ανάμεσά μας **ακούει στο ΄κλιματικό΄, φράκτης στα βήματά μας!**

Η μέγιστη ανακάλυψη είναι το υδρογόνο **ειν΄ του νερού μας τα παιδιά, αυτό και τ΄ οξυγόνο** το υδρογόνο... καύσιμα, το οξυγόνο... φύση **το τόσο διοξειδίο, να μη ξαναγυρίσει.** Η επιστήμη χώρισε το γάργαρο στα δύο υγιεινά τα καύσιμα, η μόλυνση... αντίο. **Όμως απ΄ τα πετρέλαια, κερδίζουν τόσο χρήμα** **να θησαυρίζουν οι γνωστοί, στην άκρη εκεί... το κλίμα!**

Είσαι η πρώτη μάνα μας, **η φύση** είσαι το φως μας **όσα, ό,τι κι΄ αν κάνουμε, τα βρίσκουμε εμπρός μας** έλα λοιπόν, πλησίασε, θέλουμε την καρδιά σου **σου τη ζητάμε οι πολλοί, τα αμέτρητα παιδιά σου** τα χαζοκούτια μην τ΄ ακούς, αυτά τα σπείραν λίγοι... **στην άκρη, αυτοί στο πουθενά, για πάντα να ΄χουν φύγει!**

(ΑΡΙΣΤ. ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ 10/02/2025)

ΠΑΜΕ ΣΕ ΕΝΑ Μπρέικ

της αντιπροέδρου του Αράχθου και πρώην βουλευτή Βίκης Αράπη Καραγιάννη

Ακούμε συχνά από τους αμαθείς και αμόρφωτους δημοσιογράφους στην τηλεόραση, στο ράδιο, σε συζητήσεις, σε συνέδρια, στο σχολείο, στο γήπεδο παντού παντού!!! Λες και δεν γνωρίζουν την ελληνική λέξη στη γλώσσα μας «ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ». Είναι αναγκαίο να αντιμετωπίσουμε όλα αυτά, να είναι δύσκολα, να είναι εμπόδια που ορθώνει απέναντί μας η σημερινή, ειδικά, εποχή, με το TikTok, το Facebook, το Internet, την τεχνική νοημοσύνη και τα λοιπά, αλλά όσοι όμως μπορούμε ας το βροντοφωνάξουμε και ειδικότερα, μέσα από την έκδοση της μικρής μας εφημερίδας «ο ΑΡΑΧΘΟΣ», να αγωνιζόμαστε και να προχωρούμε ενδυναμωμένοι και ενημερωμένοι. Συχνά ακούμε τη φράση: «Οι λέξεις έχουν χάσει το νόημά τους». Και όταν οι λέξεις χάνουν το νόημά τους, οι λαοί γίνονται ανόητοι. Άρα εύκολα χειραγωγούμενοι. Εδώ θα σας αναφέρω κάτι που ίσως μερικοί δεν γνωρίζετε. Κάποτε ο Βλαδίμηρος Λένιν με την ωμή ειλικρίνεια που τον διέκρινε είχε πει «Αν θέλεις να εξαφανίσεις ένα λαό, εξαφάνισε τη γλώσσα του». Φαίνεται ο πανούργος υπουργός των εξωτερικών της Αμερικής, ήξερε αυτή τη ρήση του Λένιν και το 1973, μετά τις πρώτες εκρήξεις κατά της Δικτατορίας, ο Χένρι Κίσινγκερ, με τον αδυσώπητο ρεαλισμό του είχε κάνει υπόδειξη: «Πρέπει να καταστρέψουμε τις βάσεις της ελληνικής παιδείας, τη γλώσσα της, τον πολιτισμό της, για να κάνουμε το λαό χειραγωγούμενο». Ποια ήταν η βάση της ελληνικής παιδείας; Οι αγαπητοί μας αρχαίοι Έλληνες, όπου σιγά σιγά κόβονται από τα σχολεία μας. Ειδικά τα Αρχαία Ελληνικά. Εδώ θέλω να σας γράψω, για να το μάθετε και εσείς οι αναγνώστες μας ότι είχα διατελέσει βουλευτής το 1996–2000 με το κόμμα του Τσοβόλα, που είχε ιδρύσει το ΔΗ.Κ.ΚΙ. και αυτά που σας γράφω τα ανέφερα στη Βουλή. Αλλά όπως λέει και η λαϊκή ρήση «Στου κωφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα». Το πλείστον των Βουλευτών μας και μερικοί εκ των Υπουργών μας είναι αμόρφωτοι, απαίδευτοι. Κάποτε, ο πρώτος Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Ελλάδας ο σπουδαίος Ακαδημαϊκός Κων/νος Τσάτσος είχε πει: «Όταν διαβάζουμε είτε μεγάλα φιλοσοφικά έργα, είτε έργα λογοτεχνικά, και με αυτά μορφώνονται τα παιδιά μας στο σχολείο, εκείνο με το οποίο μορφώνονται, δεν είναι το περιεχόμενο που βρίσκει κανείς σ΄ ένα οποιοδήποτε κείμενο.

Εκείνο με το οποίο μορφώνονται είναι η μορφή. Γι΄ αυτό η λέξη αυτή, η ελληνική μορφή, είναι τόσο σημαντική. Η μόρφωση είναι μετάδοση μορφών και τίποτε άλλο». Όλη αυτή τη γνώση πού τη βρίσκει κάποιος; Στη Γνώση των Ελληνικών, ποιτών των Αρχαίων Ελληνικών και των Λατινικών κειμένων. Γι΄ αυτό στην Αναγέννηση με κέντρο τη Βενετία, όπου είχε εκδοτικό οίκο ο Μάρκος Μουσούρος, με τη βοήθεια επιχορηγήσεων από ηγεμόνες και κεφαλαιούχους, που είχαν αντιληφθεί τη σημασία του εγχειρήματος, πραγματοποιήθηκαν από το 1495 ως το 1515, σαράντα πρώτες εκδόσεις των κυρίων φιλοσόφων, ποιτών και ρητόρων της ελληνικής Αρχαιότητας. Ανάμεσα σ΄ αυτές ξεχωρίζουν οι εκδόσεις του Αριστοτέλη, του Αριστοφάνη, του Θουκυδίδη, του Δημοσθένη, του Πλάτωνα, του Ομήρου και άλλων. Τρεις αιώνες αργότερα, ανάμεσα στα 1748–1833, ο διδασκαλός του Γένους Αδαμάντιος Κοραΐς, συνδένοντας άμεσα με το βάπτισμα στο φως της κλασικής παιδείας την ανάσταση του Υπόδουλου Ελληνισμού στη συστηματική μελέτη της ελληνικής γλώσσας και φιλολογίας. Το 1920 έγινε προσπάθεια για μετάφραση των αρχαίων κειμένων από τον εκδοτικό οίκο «Φέξη». Το 1936 η εκδοτική εταιρεία «Πάπυρος» ανέλαβε την προσπάθεια έκδοσης των αρχαίων συγγραφέων σε 40 χρόνια μέχρι το 1974, έδωσε σε κυκλοφορία 215 τόμους. Οι εκδόσεις Ζαχαρόπουλου σε 130 τόμους μεταξύ των ετών 1938–1980. Αυτά γράφονται για να μάθουν οι νεώτεροι για την καταγραφή των Αρχαίων Ελλήνων τους επονομαζόμενους «Κλασικούς», η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία. Παραπάνω αναφέρθηκα και στην «Τεχνητή Νοημοσύνη» που όσο και αν φαίνεται παράξενο, σαν ιδέα ξεκινά από την Αρχαιότητα. Έτσι, ο Όμηρος στην Οδύσσεια, αναφέρεται στα αυτόματα καράβια των Φαιάκων «Δεν έχουμε τα γοργά καράβια των Φαιάκων σαν τ΄ άλλα τα πλεούμενα τιμόνια ή κυβερνήτες μόν΄ βρίσκουν έτσι μόνα τους τη σκέψη των ανθρώπων και ξέρουν όλων τα χωριά, τα καρπερά χωράφια και γοργοτάξιδα περνούν της θάλασσας τα πλάτα κρυμμένα μες στην κατακνή και στην πυκνή θολούρα και μήτε φοβούνται να χαθούν, μήτε κακό να πάθουν». Επίσης ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά λέγει: Θέλω να σας γράφω απλά και κατανοητά όπως ακριβώς τα δίδασκα, χωρίς να αντιγράφω τους στίχους του Ομήρου, στην Ιλιάδα διότι είναι πολλά. Όλοι γνωρίζουμε ότι ο Αχιλλέας είχε αδερφικό φίλο του τον Πάτροκλο. Του είχε δώσει τα όπλα του, την ασπίδα του που ήταν περίτεχνη φτιαγμένη από το θεό Ήφαιστο, που ήταν κουτσός, να

πάει να αντιμετωπίσει τον Έκτορα, τον αρχηγό των Τρώων. Όμως τραυματίστηκε θανάσιμα ο Πάτροκλος κατά τη μονομαχία και πέθανε. Έτσι ο Έκτορας πήρε τον οπλισμό του, μαζί και την ασπίδα. Έγιναν νεκρικές εκδηλώσεις κατά την ταφή του. Ο Αχιλλέας όμως ήταν απαρνηγόρτος όχι μόνο για τον θάνατο του φίλου του αλλά και τα όπλα του. Εκεί τον βρήκε η μητέρα του η θεά Θέτιδα. Τον ρώτησε γιατί κλαίει και εκείνος της είπε για το φίλο του αλλά και τον οπλισμό του. Αμέσως ανέβηκε στον Όλυμπο, την κατοικία των θεών και βρήκε τον Δία και του είπε το περιστατικό. Κάθισε της είπε να κουβεντιάσουμε και έδωσε διαταγή και αυτόματα έφτιαξαν τα όπλα του. Ειδικά την ασπίδα όπου είχε πάνω μικροπολιτείες, χωριά, βουνά, δικαστήρια, χωράφια, γεωργούς και ό,τι γίνεται σε μια κοινωνία αυτόματα. Επίσης ο Αριστοτέλης στα πολιτικά λέγει: «Γιατί αν κάθε όργανο είχε την ικανότητα να αποτελειώσει την ορισμένη δουλειά, είτε ύστερα από διαταγή που του δίνεται, είτε από κάποια δική του αυθόρμητη διάθεση, όπως λένε ότι γινόταν με τα ανδρείκελα του Δαίδαλου, ή τους τρίποδες του Ηφαίστου, για τους οποίους λέει ο Όμηρος, ότι έκαναν αυτόματα τις δουλειές τους, στο εργαστήριο των θεών, στον Όλυμπο, και έτσι με τον ίδιο τρόπο, αν είχαν και οι σάιτες στα υφαντήρια την ιδιότητα να υφαίνουν μόνες τους, και τα πλίκτρα να παίζουν μόνα τους την κιθάρα, τότε οι αρχιτεχνίτες δε θα χρειάζονταν εργάτες, ούτε και τα αφεντικά θα χρειάζονταν δούλους...» Έτσι για τον Αριστοτέλη η «τεχνητή Νοημοσύνη, γίνεται προάγγελος της κατάρνησης της χειρωνακτικής εργασίας και των ταξικών διαφορών». Επίσης ο Καρλ Μαρξ είχε προβλέψει αυτή την εξέλιξη. Αλλά για να μη γράψω και άλλα και σας κουράσω θα σταματήσω εδώ με τελευταία σκέψη μου για προβληματισμό. Με αυτά και τ΄ άλλα τα σημερινά που γίνονται στη Μέση Ανατολή με τον πόλεμο που σκοτώνουν ανθρώπους αρχηγούς οργανώσεων είναι με την τεχνητή νοημοσύνη; Φαίνεται ότι ο κόσμος κατά την αρχαιότητα είχε φτάσει σε υψηλό επίπεδο και εξαφανίστηκε. Είχε εξελιχθεί πολύ ο τότε κόσμος και μπορεί η γνώση να είχε μπει στην Τεχνολογία. Τι μας λέν΄ αυτοί οι τεράστιοι όγκοι στην Ακρόπολη των Αθηνών; Οι Πυραμίδες στην Αίγυπτο; Τα νησιά Πάσχα; Ίνκας–Αζτέκοι κ.λ.π.; Μήπως συμβεί το ίδιο και στο σημερινό κόσμο; Με ένα πάτημα κουμπιού και μόνο να εξαφανιστεί η ανθρωπότητα; Ποιος το γνωρίζει. Απλώς προβληματιζόμαστε ως που θα πάμε; Τα συμπεράσματα και ο προβληματισμός δικός σας. Σας αγαπώ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΑΡΑΧΘΟΥ

ΜΑΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΤΗΣ	
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΙΝΗΣ.....	100,00€
ΦΟΥΚΑΣ ΛΑΖΑΡΟΣ & ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ	
ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥΣ	100,00€
ΝΤΑΛΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ.....	100,00€
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΣΩΚΡ. ΧΡΗΣΤΟΣ.....	50,00 €
ΠΑΝΟΥ ΔΕΣΠΩ & ΕΥΑΓΓ. ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ	
ΤΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΝΟΥ.....	50,00€
ΓΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ	50,00€
ΚΑΤΣΙΚΟΓΕΩΡΓΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	
ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΣ	50,00€
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΕΛΕΝΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ...	50,00€
ΔΗΜΟΥ-ΓΙΩΤΗ ΑΝΝΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΗΣ	
ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΑΣ	50,00€
ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ Β.Γ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ (γεωπόνος)	30,00€
ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΥΘ	30,00€
ΚΩΣΤΑΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.....	30,00€
ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	25,00€
ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ.....	25,00€
ΛΩΛΟΥ-ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ	20,00€
ΤΡΙΑΝΤΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΟΥ Ν.	20,00€
ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗ ΙΩ. ΣΥΖ. ΠΑΝ.	20,00€
ΠΑΝΟΥ ΓΕΩΡ. ΛΑΜΠΡΟΣ	20,00€
ΦΟΥΚΑΣ ΛΑΖ. ΧΡΗΣΤΟΣ.....	20,00€

ΜΗΤΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ.....	20,00€
ΡΑΧΙΩΤΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ.....	20,00€
ΚΩΣΤΑΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣ.	20,00€
ΜΠΑΚΑΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ.....	20,00€
ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΑΡΙΣΤ.	20,00€
ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	20,00€
ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΑΓΓ. ΚΩΣΤΑΣ	20,00€
ΔΗΜΟΥ-ΓΙΩΤΗ ΑΝΝΑ.....	20,00€
ΣΥΝΟΛΟ	1020,00€
Ευχαριστούμε όλους τους Συνδρομητές και Δωρητές που στηρίζουν την Εφημερίδα μας για 48 ολόκληρα χρόνια!	

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η εφημερίδα αποστέλλεται σε 300 αναγνώστες. Αν πλήρωναν όλοι θα είχαμε 6.000,00€ 3.000,00 για εφημερίδα και 3.000,00 για άλλες ανάγκες!

Κατάθεση συνδρομών και οικονομικών ενισχύσεων, στον παρακάτω τραπεζικό λογαριασμό τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ:
GR85 0172 0770 0050 7703 4530 131
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ: 20,00€
ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ ΚΑΡΤΑΣ: 100,00€

ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΝΟΜΑΔΩΝ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ

Τ' Αη Γιωργιού για Ξα Βουνά, ζ' Αη Δημητρίου για Ξα χειμαδιά

του Χρ. Ντάλα

Τέτοια εποχή παλαιότερα, από τις εντυπωσιακές εικόνες των χωριών ήταν το πέρασμα των κοπαδιών των κτηνοτρόφων των Τζουμέρκων. Περί το 60, εποχές κοντά στο Πάσχα, ο τόπος άσπριζε από τα γιδοπρόβατα. Γέμιζαν οι λόφοι και τα λαγκάδια, συναυλίες από τα κουδούνια, κάθε κοπάδι τη δική του σύνθεση. Οι μικροί μαθητές απολαμβάνανε το θέαμα, χαιρόμαστε τα γκεσέμια και τα κριάρια με τα βαριά κουδούνια και τους κύπρους να οδηγούν. Για το χωριό, πάντως, κάθε πέρασμα των κοπαδιών σήμαινε συναγερμός, κάπου κάπου ζημιές στα χωράφια, οι αγροφύλακες σε δράση πάντα ένας κίνδυνος από τα βλαχόσκυλα.

Οι μετακινήσεις των κτηνοτρόφων είχαν δύο βασικές ημερομηνίες. «Τ' αηγιωργιού» να ανέβουν στα βουνά και «τ' αηδημητριού» να κατέβουν στα χειμαδιά. Οι δρόμοι μετακίνησης, οι σταθμοί από τα Τζουμέρκα στον κάμπο συγκεκριμένοι. Τα χωριά μας σε έναν από αυτούς τους δρόμους στην κοιλάδα του Αράχθου. Το χάνι του Κοντού στο Τραπεζάκι συνηθισμένος τόπος διανυκτέρευσης. Οι μετακινήσεις αυτές που διαρκούσαν δέκα έως και τριάντα μέρες ήταν δύσκολες για τους κτηνοτρόφους. Αντιμέτωποι με τις καιρικές συνθήκες, ο ύπνος συνήθως στο ύπαιθρο, φθορά των ζώων από τις ταλαιπωρίες και τις ζωοκλοπές. Τα βλαχόπουλα πάντα είχαν πρόβλημα στο σχολείο εξαιτίας των μαθημάτων που έχαναν, την αλλαγή σχολείου, την επιβάρυνση με δουλειές στα κοπάδια. Πάντα υστερούσαν από τους «χειμωνιάτες» που έμεναν μόνιμα στο χωριό και δεν μετακινούνταν στα χειμαδιά.

Στο βιβλίο του Νίκου Καρατζένη «Οι νομάδες κτηνοτρόφοι των Τζουμέρκων» περιγράφεται με εξαιρετικό τρόπο η ζωή των «βλάχων» που τέτοιο καιρό περνούσαν με τα κοπάδια τους από τα χωριά μας. Κάποια αποσπάσματα του βιβλίου με «σκηνές του δρόμου» αυτών των μετακινήσεων μεταφέρονται σ' αυτό το σημείωμα.

Οι δρόμοι για τα βουνά και τα χειμαδιά

Τρεις οι κυριότεροι δρόμοι μέχρι το 1970 από τα Τζουμέρκα στα χειμαδιά της Άρτας και της Ακαρνανίας. Ο πρώτος και κυριότερος μέσα από την κοιλάδα του Αράχθου που έπαιρναν οι νομάδες του Ματσουκίου, των Πραμάντων, των Μελισσουργών, των Αγνάντων και του Καταρράχτη. Οι σταθμοί του δρομολογίου αυτού ήταν: 1^{ος} Συγγενά ή Αγία Σωτήρα Αγνάντων, 2^{ος} Σγάρα ή Σκοτωμένο, 3^{ος} Καρκάβελο ή Χωραφίες του Μάμαλη, 4^{ος} Αγγιούλα ή Χάνι του Κοντού, 5^{ος} Ξεράδια (λάκα στρογγυλή), 6^{ος} Κοσμίτσιανα (λάκες πριν το Πλατανόρεμα), 7^{ος} Βαλαώρα Άρτας ή Αργίδια Λιμίνης ή Κομποτέικο. 8^{ος} Στου Μπλιώνη (λάκες πριν το Μενίδι), 9^{ος} Ράμα (Κατάφουρκο), 10^{ος} Παλιαυλή (υψώματα πριν την Αμφιλοχία), 11^{ος} Σαμάρη (ακρολιμνιά Αμβρακίας) ή Σαραλίτικο (λάκες πριν την Κατούνα), 12^{ος} Μαχαλιώτικο (Φυτείες Ξηρομέρου), 13^{ος} Τσαπουρνιά Χρυσοβίτσας, 14^{ος} φτάσιμο (περιοχή Αστακού). Αυτό ήταν το δρομολόγιο των κτηνοτρόφων που περνούσαν από τα χωριά μας στην αριστερή πλευρά του Αράχθου. Όσοι κτηνοτρόφοι ακολουθούσαν τη δεξιά όχθη του Αράχθου, τα ριζά του Ξηροβουνιού έκαναν τους σταθμούς: διακλάδωση δρόμου για Σγάρα ή Κο(ρ)δέλα Πλάκας, Κιάφα, Γραμμενίτσα, Βαλαώρα Άρτας ή Μπάνη, Ράμα κλπ. Τα κοπάδια που πήγαιναν από τη Μπάνη περνούσαν μέσα από τον κάμπο της Κόπραινας για να σκαλώσουν στο Δεκαεφτά, πριν το Μενίδι. Η πορεία μέσα από τις νερομάνες ήταν δύσκολη, τα πρόβατα σε πολλά σημεία έπρεπε να κολυπούν μέσα στο νερό. Οι προταραίοι «έρουγαν» τα γκεσέμια τραϊά και κριάρια κι ακολουθούσε το προβατομάνι. Σαν έβγαιναν αντίπερα από κάθε χαντάκι τα πρόβατα με κολλημένα τα μαλλιά από τα νερά, τινάζονταν, ξανατινάζονταν να στεγνώσουν, ενώ τ' αχαμνούτσικα ζγουράκια «γατσιομάλλιαζαν» από το κρίνο.

Οι Τζουμερκιώτες ακολουθούσαν και δεύτερο δρομολόγιο πολλές φορές για την Άρτα μέσα από τα Ξεροβούνια κυρίως όσοι κτηνοτρόφοι ξεχειμάζαν στην περιοχή της Βόνιτσας.

Μετά τον πόλεμο έπαψαν να πηγαίνουν στα χειμαδιά τους από το Μακρυνόρο, αλλά από την Πρέβεζα. Οι σταθμοί της πορείας αυτής ήταν: μεγάλη κορδέλα Πλάκας, Βαλτσώρα (Πηγάδια Καλεντζίου), Σκλίβανη (Μπριάσκοβο), Πέντε Πηγάδια Κλεισούρας, Παλιά Μουλιανά (Γοργόμυλος), Κουμπιτιάδες (Αμμότοπος), Γραμμενίτσα κλπ. Οι νομάδες που τραβούσαν για το Βονιτσιάνικο συνέχιζαν την πορεία τους για Πρέβεζα. Οι υπόλοιποι σταθμοί τους

Έξω από ένα κονάκι (Από το βιβλίο του Ν. Καρατζένη)

Κοπάδι με πρόβατα στο βουνό

ήταν: Στριβίνα (Καμπή), Καντζάς (Στεφάνη), Παλιασβεσταριά Λούρου, Φλάμπουρα, Σμυρτούλα, Μώλος Πρέβεζας, Μπούντα (Ακτιο), Σκράπεια και τέλος φτάσιμο. Το δρομολόγιο αυτό ήταν ξεκούραστο γι' ανθρώπους και ζωντανά γιατί τα κονάκια ήταν μικρά, τα πρόβατα περνούσαν μέσα από λιβάδια και βοσκούσαν, αλλά τα Ξηροβούνια είχαν πολλά τσιμπούρια και τα γιδοπρόβατα υπόφεραν.

Οι νομάδες του Ανατολικού Τζουμέρκου Βουργαρελιώτες, Αθαμανιώτες και Θεοδωριανίτες ακολουθούσαν τρίτο δρομολόγιο. Για να φτάσουν στην Άρτα έκαναν τους παρακάτω σταθμούς: 1^{ος} Αϊ Ηλιάς Βουργαρελιού, 2^{ος} Παλιόχανο (Ραδιτισκό και Αντρία Μαρία), 3^{ος} Ψηλά δέντρα (Καλεντίνη), 4^{ος} Τρύπες (Πλατανόρεμα) ή Κοσμίτσιανα, 5^{ος} Κομποτέικο. Πολλοί νομάδες από τα χωριά αυτά το φθινόπωρο πήγαιναν στα χειμαδιά από το Γάβρογο, ακολουθώντας μια πορεία δύσκολη μέσα από βουνά με χιόνια, κλεψιδές και ζουλάπια. Οι σταθμοί της πορείας αυτής ήταν: 1^{ος} Κέδρα Αθαμανίου, 2^{ος} Κρανούλα Μεσούντας, 3^{ος} Αγία Παρασκευή Ελάτης, 4^{ος} Στρογγυλόκαμπος Καταβόθρας, 5^{ος} Δυο Ελάτια (Σουμερού), 6^{ος} Παλιοκούλια Σκουληκαριάς, 7^{ος} Πρατίνα Παντιόπουλου, 8^{ος} Διασέλια Παντιόπουλου, 9^{ος} Λιβάδια Παντιόπουλου, 10^{ος} Χάνι Λαγού (ανάμεσα Εμπεσό και Φλωριάδα), 11^{ος} Τούρκα Ανοιξιάτικου, 12^{ος} Αγία Τριάδα Ανοιξιάτικου, 13^{ος} Παλιαυλή, 14^{ος} Σαμάρη ή Σαραλίτικο, 15^{ος} φτάσιμο στο λιβάδι (περιοχή Κατούνας).

Οι ετοιμασίες για τη στράτα και το ξεκίνημα

Το γλυκοχάραμα μιας «καθημερινής» μέρας τα γαλαροκόπαδα ξεκινούσαν ένα-ένα με τους πραταραίους και τα τζομπανόσκυλα. Ο τσέλιγκας καθόταν «παρακοντά» να επιβλέπει το φόρτωμα των χοντρικών. Μέσα στο μοσχοβολημένο πανηγύρι του Μαγιάτικου πρωινού αχολογούσαν τα λακώματα αι οι πλαγιές από τα γαλαροκούδουνα, τα βελάσματα, τα «σιουρτά» και τα τουφέϊσματα. Μπροστά – μπροστά πήγαιναν τα περήφανα, ψηλόκορμα κι αργοβάδιστα τραϊά με την ταιριασμένη τους αρμάτα, ξαπόστατα, χωρίς καμιά φροντίδα, αφού το τσιουκάνισμα τους είχε στερήσει το πάθος και την ορμή της βαρβατίλας. Γι' αυτό και χόντραιναν και στοιχείωναν κι είχαν «τρουβάδια τα ξύγκια» με μοναδική αποστολή τους το στόλισμα των κοπαδιών. Ακολουθούσαν κανταριασμένα το ένα πίσω το άλλο τα γαλαροκόπαδα κι η γαλατίλα κι η σαριά που άφηναν στο διάβα τους, έδιναν την αίσθηση μιας γνήσιας βουκολικής ζωής.

Οι τζιομπαναραίοι τα σύνταζαν όσο πιο γρήγορα μπορούσαν «να κόψουν» δρόμο όσο ήταν «κρούτη» γιατί σαν ο

ήλιος ψήλωνε δυο-τρεις σαμαροτριχιές, έπρεπε να έχουν φτάσει στο στόλο τους. Τα κονάκια «φόρτωναν» μόλις οι ζεστές ηλιαχτίδες έπαιρναν τη δροσιά του πρωινού. Η μικρότερη νύφη της φαμιλιάς προπορευόταν στο καραβάνι, ακολουθούσε ο τσέλιγκας καβάλα στ' άλογο και «παρακοντα» τ' αλογομούλαρα με τα «ντραγκανίσματα» των φορτίων του νοικοκυριού και τα μαξούμια πανωσάμαρα. Ήταν τιμή για την νύφη το προβάδισμα αυτό γι' αυτό και η ίδια φρόντιζε να κάνει μεγαλύτερη εντύπωση φορώντας την «καλή» της φορεσιά που την αποτελούσε η κατακόκκινη μάλλινη φούστα της, το κεντημένο της πολκάκι, η άσπρη μαντήλα και τα τσαρούχια με τις φούντες.

Το άρμεγμα στη στράτα και το τυροκόμισμα

Την άνοιξη ο στάλος ήταν εκείνος που καθόριζε τους μεσημεριάτικους σταθμούς. Έτσι όπου υπήρχαν δέντρα οι νομάδες σταματούσαν κι έφτιαχναν πρόχειρη στρώγκα για το άρμεγμα.

Σαν τελείωνε το άρμεγμα όλων των κοπαδιών της στάνης, στράγγιζαν καλά το γάλα στο μεγάλο καζάνι, κρατούσαν οι φαμίλιες όσο ήθελαν για τρίψα και το υπόλοιπο το έπηζαν τυρί. Το φθινόπωρο ο τραχανάς λύτρωνε τους νομάδες από την πείνα, ενώ το βραστόγαλο τους συντηρούσε την άνοιξη. Έτσι αφού έτρωγαν μικροί – μεγάλοι βραστογαλιά, οι άντρες έπιαναν έναν ίσκιο και τον «έκλεβαν» κανά δυο ώρες, ενώ οι γυναίκες έπλεναν τ' αγγειά κι άρχιζαν το τυροκόμισμα, χωρίς λαρωμό μέσα στο καταμεσήμερο σαν οι καλότυχες των λαϊκών δοξασιών. Δε γινόταν αλλιώς, αφού το τυρί έπρεπε να μαζευτεί στις τσαντίλες, να στραγγίσει ως το δειλινό που θα φόρτωναν τα κονάκια για το βραδινό σταθμό. Τα παιδούρια δεν είχαν στασιό παρά την αποσταμάρα του ποδαρόδρομου. Ανέβαιναν στα κλαριά μεσημεριάτικα, έφτιαχναν κρεβάτια στα κλωνάρια τους, μάλνων μεταξύ τους κι οι μανάδες όλο φώναζαν να «λαρώσουν».

Όταν στράγγιζε το τυρί φόρτωναν και πάλι και πήγαιναν για το βραδινό σταθμό. Στα χωριά που διάβαιναν έπρεπε οπωσδήποτε «να δώσουν» το τυρί χλωρό καθώς ήταν στην τσαντίλα γιατί με το βραδινό γάλα θα έφτιαχναν καινούργιο και έπρεπε οι τσαντίλες να αδειάσουν αλλά και το τυρί δεν άντεχε περισσότερη ώρα χωρίς αλάτισμα. Άφηναν έτσι ξεσκέπαστες τις άσπρες τσαντίλες κρεμασμένες σε κάποιο μουλάρι να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των χωρικών για το τυρί.

Σε ένα σταθμό (κονάκι) – Ο ύπνος «κατάλακα»

Το σταθμό που έκαναν κάθε βράδυ στο δρόμο τους οι νομάδες τον έλεγαν «κονάκι». Κάναμε κονάκι στη Γραμμενίτσα ή από το χωριό στην Άρτα θέλουμε πέντε κονάκια, δηλαδή πέντε μέρες, πέντε σταθμούς.

Οι κτηνοτρόφοι των χωριών των Τζουμέρκων στους σταθμούς πολλές φορές έφτιαχναν καλατζιούκες – έτσι λέγαν τις πρόχειρες καλύβες - κι έβαζαν τις φαμίλιες τους σ' αυτές. Έκοβαν 6-8 μακριά λουριά από δέντρα, έμπηχναν στη γη τα μισά από τη μια μεριά και τ' άλλα από την άλλη, αδέρφωσαν τις λεπτές κορφές τους και σχηματίζουν έτσι τοξωτή καμάρα. Έριχναν πάνω παλιές βελόντζες, τσιόλια και κάπες κι έφτιαχναν με τον τρόπο αυτό πρόχειρα καλύβια.

Τις βραδιές που έβρεχε οι συνθήκες στους σταθμούς ήταν δραματικές. Οι γυναίκες έστηναν όρθιες τις μεριές, τις σκέπαζαν με τα τσιόλια και ρίζωναν κάτω απ' αυτά οι ίδιες με τα λιανούρια και περνούσαν όλη τη νύχτα με μαζεμένα τα πόδια τους, ενώ το νερό διάβαινε ποτάμι κάτω από τα στρώματα. Τα παιδάκια κουράζονταν να καρτερούν τη αυγή έτσι μαζεμένα κουβάρι, τα τριχωτά μάλλινα σαΐσματα φταγμένα από μαλλιά γιδιών, τσιμπούσαν τα πρόσωπά τους και δεν τ' άφηναν σε ησυχία, τα βυζανιάρικα έσκουζαν καθώς ήταν φασκιωμένα και σκαλωμένα στους κόρφους κυριολεκτικά των μανάδων τους που πάσχιζαν να τα μερώσουν με το βύζαμα. Τα γερόντια «πιάνονταν» καθώς ήταν «γρουδιασμένα» σε μια άκρη κάτω από τα τσιόλια και φώναζαν που και που κανένα πρατάρη να τα βοηθήσει να γυρίσουν από το άλλο πλευρό. Οι τζιομπαναραίοι με τις βαριές βρεμένες κάπες τους έπιαναν καμιά τούφα και λαγοκοιμούνταν στην άκρη από τα ζωντανά. Άνθρωποι και ζωντανά πρόσμεναν το χάραμα με την ελπίδα πως θα σταματήσει το κακό και θα δουν άσπρη μέρα.